

Apel Akademii Młodych Uczonych

w sprawie ograniczenia budżetu Unii Europejskiej
na badania naukowe

Jako przedstawiciele środowiska naukowego z dużym zaniepokojeniem przyjęliśmy ustalenia nadzwyczajnego szczytu Rady Europejskiej z dn. 17–20 lipca 2020 r. w części dotyczącej budżetu na badania naukowe w latach 2021-2027¹. Przed Unią Europejską stoją coraz trudniejsze wyzwania cywilizacyjne, w tym te dotyczące trwającej wciąż walki z pandemią COVID-19, a nauka odgrywa w ich przewyciężeniu fundamentalną rolę, zarówno krótko- jak i długoterminową. Również mądra odbudowa Europy, a taki cel założyli sobie unijni przywódcy, nie jest możliwa bez zwiększenia inwestycji właśnie w naukę. Biorąc to pod uwagę, znaczące ograniczenie finansowania programu Horizon Europe uważamy za niezrozumiałe i krótkowzroczne.

Apelujemy do Prezesa Rady Ministrów, postów i postanek do Parlamentu Europejskiego, zwłaszcza tych wywodzących się ze świata akademickiego, o zdecydowaną obronę finansowania badań naukowych w budżecie Unii Europejskiej i podjęcie działań na rzecz jego zwiększenia.

Przyjęcie budżetu w formie ustalonej w trakcie szczytu Rady Europejskiej **spowolni postęp naukowy i obniży konkurencyjność europejskiej nauki, co w konsekwencji doprowadzi do jej znacznego osłabienia**. W dynamicznie zmieniającym się świecie stagnacja prowadzi do marginalizacji, co rozumieją globalne potęgi gospodarcze, w tym Stany Zjednoczone i Chiny, które inwestują w rozwój nauki znaczące środki. Uważamy, że zmniejszenie finansowania badań w Europie będzie miało wiele negatywnych skutków nawet w najbliższym czasie.

1. Ograniczenie finansowania zadań realizowanych w ramach I filaru programu Horizon Europe *Excellent Science* (m.in. programy badawcze European Research Council oraz Marie Skłodowska-Curie Actions) uderzy w pierwszym rzędzie w badania podstawowe, które stanowią fundament dla zastosowań nauki w praktyce. Nie możemy bowiem opracować szczepionki czy też skutecznych terapii, jeśli nie znamy mechanizmów odporności człowieka i budowy wirusów. Obniżenie finansowania znacząco spowolni rozwój wszystkich bez wyjątku dziedzin naukowych, w tym nauk społecznych, humanistyki i ekonomii, których przedstawiciele są beneficjentami programów ERC, a które pomagają w zrozumieniu otaczającego nas świata i rozpoznaniu czekających nas wyzwań.
2. Zmniejszenie wydatków na stypendia dla badaczy i młodych naukowców, np. w ramach programu Marii Skłodowskiej-Curie, dotknie przede wszystkim badaczy z krajów takich jak Polska. Dzięki doświadczeniu zdobytemu podczas staży w najlepszych zagranicznych ośrodkach naukowych nasi uczeni z powodzeniem

przeszczepiają na rodzimy grunt najlepsze praktyki, budują nowoczesne laboratoria i konkurują na równych prawach z badaczami z całego świata.

3. Przedstawiony projekt budżetu może znacząco ograniczyć współpracę badaczy na poziomie europejskim i międzynarodowym. Budowana dzięki środkom Unii Europejskiej, m.in. w ramach programu Erasmus+, aktywna współpraca naukowców zdecydowała w dużej mierze o powodzeniu pierwszych prób walki z COVID-19. Jeśli Europa ma sprostać w przyszłości stojącym przed nią wyzwaniom medycznym, ekologicznym czy demograficznym, niezbędna jest intensyfikacja współpracy europejskich uczonych. Konieczna jest zatem większa otwartość na nowe inicjatywy w ramach filarów II i III, które obejmują przedsięwzięcia realizowane we współpracy międzynarodowej.

Jako polscy i europejscy naukowcy w pełni popieramy stanowisko świata nauki sprzeciwiające się obniżeniu budżetu na badania naukowe wyrażone m.in. przez Europejską Radę do Spraw Badań Naukowych (ERC)², Europejską Federację Akademii Nauk i Nauk Humanistycznych ALLEA³, Stowarzyszenie Marie Curie Alumni⁴, narodowe Młode Akademie⁵ oraz Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich⁶. **Jednocześnie zachęcamy do przyłączenia się do naszego apelu tych wszystkich, którzy rozumieją wagę badań naukowych dla rozwoju Polski i Europy oraz utrzymania ich pozycji w świecie.** Lista poparcia dla apelu znajduje się na stronie AMU⁷.

To od Państwa zdecydowanej reakcji i inicjatywy zależy rozwój polskiej i europejskiej nauki.

Przewodniczący

Akademii Młodych Uczonych

/-/ KAROL PALKA